

ΙΟΒΕ

Η ανάγκη μιας αυθεντικής οικονομικής διακυβέρνησης

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του περασμένου Δεκεμβρίου έγιναν δεκτές σε ένα τμήμα της Ευρωπαϊκής κοινής γνώμης με απογοήτευση. Οι αναμονές για ρυθμίσεις, που θα έλυναν τα προβλήματα «των αδύναμων χωρών του Νότου» δεν δικαιώθηκαν. «Οι χώρες του Βορρά πήραν ακριβώς αυτό που ήθελαν» σχολίασαν οι εφημερίδες. Ήταν όμως οι αναμονές δικαιολογημένες; Ή αποτελούσαν ευχές που παράβλεπαν την ευρωπαϊκή πραγματικότητα;

Η κρίση έθεσε στα κράτη μέλη της Ένωσης το ερώτημα, εάν απαιτούνται κανόνες, που θα ρυθμίζουν τις επιπτώσεις της κρίσης ή μονιμότερες μεταβολές στη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή μια νέα σταθερή οικονομική διακυβέρνηση. Η πλειοψηφία των κρατών μελών της Ένωσης θεωρούσε το φθινόπωρο του 2008 ότι η κρίση μπορεί και πρέπει να αντιμετωπισθεί με τα υπάρχοντα θεσμικά μέσα. Όσο προχωρούσε όμως η κρίση η αντίληψη αυτή υποχωρούσε, ιδίως από τότε που άρχισε να διαφαίνεται ο κίνδυνος πτώχευσης της Ελλάδος με αλυσιδωτές επιπτώσεις στην Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ισπανία και στο σύνολο της ζώνης του ευρώ. Το αποτέλεσμα ήταν τρεις θεαματικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ξεπερνούσαν το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο. Οι τρεις πρωτοβουλίες ήταν:

- α) Η χορήγηση στην Ελλάδα τον Μάιο του 2010 ενός δανείου ύψους 110 δις ευρώ σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) υπό τον όρο της

επιτήρησης της οικονομίας της και της συμμόρφωσής της στις παρεχόμενες οδηγίες.

- β) Η συμφωνία για την σύσταση ενός προσωρινού Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθεροποίησης μαζί με το ΔΝΤ και την ΕΚΤ αρχές Ιουνίου 2010. Ο μηχανισμός αυτός θα παρέχει εγγυήσεις ύψους 720 δις ευρώ για τον δανεισμό των κρατών μελών της Ένωσης. Η Ιρλανδία είναι η πρώτη χώρα που έκανε χρήση του μηχανισμού αυτού, ώστε να εξασφαλίσει πιστώσεις 85 δις ευρώ και να αντιμετωπίσει την κατάρρευση των τραπεζών της.
- γ) Η απόφαση της ΕΚΤ στις 16 Μαΐου 2010 να αγοράζει ομόλογα των κρατών μελών τόσο απευθείας από τα κράτη όσο και από τράπεζες που τα κατέχουν. Η ενέργεια αυτή δεν συμβιβάζεται με τις Συνθήκες που καθορίζουν τη λειτουργία της Ένωσης. Συνιστά όμως μια σημαντική βοήθεια στις χώρες που συναντούν δυσκολίες.

Οι πρωτοβουλίες αυτές παρουσιάστηκαν αρχικά ως το ζητούμενο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης. Δεν το αποτελούσαν όμως. Αποδείχτηκαν χρήσιμες αλλά όχι επαρκείς. Οι αμφισβητήσεις ως προς την φερεγγυότητα των κρατών μελών εντάθηκαν. Όλο και περισσότερο έγινε φανερή η ανάγκη νέων θεσμικών ρυθμίσεων που θα εξασφάλιζαν βεβαιότητα τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις αγορές.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Προεδρία της Ένωσης προχώρησαν από τον Φεβρουάριο του 2010 στην επεξεργασία ενός σχεδίου για την αντιμετώπιση της κρίσης. Στόχος, όπως ανέφεραν «η καλύτερη δημοσιονομική πειθαρχία, η πιο συστηματική εποπτεία των εσωτερικών εξελίξεων σε κάθε κράτος μέλος, ο συντονισμός

των δράσεων των μελών και τέλος η πιο αποτελεσματική διαχείριση της κρίσεως». Οι προτάσεις της ομάδος εργασίας, της αποκαλούμενης «δύναμης κρούσης για την οικονομική διακυβέρνηση», έγιναν κατ' αρχήν δεκτές από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου. Αποφασίστηκε η περαιτέρω επεξεργασία τους και η λήψη ορισμένων αποφάσεων στο Συμβούλιο του Δεκεμβρίου.

Μέχρι την συνεδρίαση του Δεκεμβρίου προέκυψαν διαφωνίες μεταξύ των μελών σε σχέση με τα προβλήματα που καλούνταν να λύσουν. Παράδειγμα αποτέλεσε η αντικατάσταση του «Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθεροποίησης» ο οποίος θα λειτουργεί μέχρι το 2013 με ένα μόνιμο μηχανισμό σταθεροποίησης. Ορισμένες χώρες όπως η Γερμανία υποστήριζαν ότι έτσι θα ελεγχθούν οι εξελίξεις πιο αποτελεσματικά ενώ οι χώρες του Νότου εξέφραζαν το φόβο ότι θα καταστεί πιο δύσκολη γι' αυτές η εξασφάλιση δανείων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου μετά από σύντομη ανταλλαγή απόψεων αποφάσισε «να τροποποιηθεί η Συνθήκη προκειμένου να θεσπιστεί μόνιμος μηχανισμός από τα κράτη μέλη της ευρωζώνης, ο οποίος θα διασφαλίζει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα του συνόλου της ευρωζώνης (Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας)».

Η αντικατάσταση του υπάρχοντος προσωρινού μηχανισμού από ένα μόνιμο επιτρέπει από το 2013 και μετά την επιβολή νέων όρων στη χορήγηση βοήθειας, όπως την ενεργοποίηση του μηχανισμού μόνο μετά από αποτίμηση της κάθε περίπτωσης χωριστά, παράλληλα με διαδικασίες αναδιάρθρωσης χρέους και συμμετοχής των ιδιωτών πιστωτών στις απώλειες, εάν δεν εξοφληθούν τα

δάνεια. Οι Υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης και η Επιτροπή θα προσδιορίσουν τους επόμενους μήνες τους όρους λειτουργίας του. Η επεξεργασία των άλλων συναφών θεμάτων θα έπρεπε να ακολουθήσει. Οι διχογνωμίες δεν μπόρεσαν όμως να ξεπεραστούν. Το Συμβούλιο ανέλαβε την αποστολή να αναζητήσει μια συμβιβαστική λύση μέχρι τον Μάρτιο.

Διαμάχη στο πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μεταξύ της Γερμανίας και άλλων κρατών, που προέβλεπαν οι σχολιαστές, δεν πραγματοποιήθηκε. Τα θέματα είχαν αντιμετωπισθεί σε συνεχείς προσυεννοήσεις. Το Συμβούλιο απλώς επικύρωσε τις αποφάσεις των προσυεννοήσεων. Ακόμη και στο θέμα του ευρωομολόγου, την έκδοση του οποίου είχε εισηγηθεί ο πρόεδρος του Eurogroup κ. Juncker και επιθυμούσε μεταξύ άλλων κρατών και η Ελλάδα, δεν υπήρξε αντιπαράθεση. Το ζήτημα αυτό έκλεισε προς το παρόν με μια επαφή της γερμανίδας πρωθυπουργού με τον πρωθυπουργό του Λουξεμβούργου πριν από τη συνεδρίαση. Το Συμβούλιο δεν ασχολήθηκε καν με το ευρωομόλογο.

Στην έκτακτη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 4 Φεβρουαρίου υποβλήθηκε ένα νέο σχέδιο από την Γερμανία και την Γαλλία για περαιτέρω βήματα στην κατεύθυνση της οικονομικής διακυβέρνησης. Το σχέδιο συνιστά πράγματι μια εξέλιξη που ξεπερνάει όσα συζητιόντουσαν μέχρι τώρα, οι χώρες της Ένωσης καλούνται να προσχωρήσουν σε ένα Σύμφωνο Ανταγωνιστικότητας με το οποίο επιδιώκεται όχι μόνο η αλληλεγγύη μεταξύ τους αλλά και η ενίσχυση της οικονομίας τους. Σύντομα θα έχουμε κοινές θέσεις σε ζητήματα όπως της ελαστικότητας στην αγορά εργασίας, των ορίων συνταξιοδότησης,

της πολιτικής μισθών, της φορολόγησης των επιχειρήσεων. Η διαδικασία ωστόσο για την λήψη και εφαρμογή κοινών αποφάσεων από τα κράτη μέλη παραμένει αδιευκρίνιστη. Οριστικές αποφάσεις για τα ζητήματα του Συμφώνου αλλά και των εκκρεμών ζητημάτων του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου αναμένονται τον Μάρτιο. Οι αντιδράσεις πολλών κρατών μελών υπήρξε μέχρι στιγμής αρνητική. Δεν συμφωνούν σε μία απομάκρυνση από το σημερινό μοντέλο διακυβερνητικής συνεργασίας.

Το πρώτο και πλέον σημαντικό ζήτημα είναι αν μέσω αυτής της πρότασης αλλάζει ριζικά η κατάσταση σχετικά με την ελλείπουσα ακόμη οικονομική διακυβέρνηση. Η απάντηση είναι αρνητική. Αυτό που επιδιώκεται είναι η διεύρυνση των προστατευτικών μέτρων προκειμένου να αποτραπεί μια τυχόν αδυναμία πληρωμών των πιο αδύναμων κρατών-μελών. Δεν πραγματεύεται μια κοινή οικονομική πολιτική που επιδιώκει την ανάπτυξη στον ευρωπαϊκό χώρο. Δεν μνημονεύει μεγάλα έργα όπως π.χ. είναι αναγκαία στον ενεργειακό τομέα, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα συνολικά της Ένωσης. Οικονομική διακυβέρνηση δεν είναι μόνο διαχείριση κρίσεων. Ο στόχος των κοινών δράσεών μας πρέπει να είναι πολύ πιο περιεκτικός από την αποτροπή της πτώχευσης ενός κράτους μέλους. Συγχρόνως όμως πρέπει να τονιστεί ότι το Σύμφωνο Ανταγωνιστικότητας είναι το πιο τολμηρό βήμα μέχρι σήμερα στην κατεύθυνση της οικονομικής διακυβέρνησης. Ανοίγει έναν δρόμο για την ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής που μπορεί να ωφελήσει τα κράτη μέλη πολύ περισσότερο απ' ό,τι προβλέπει ο περιορισμένος στόχος του.

Οι μέχρι τώρα αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που περιορίζονται σταθερά στην κατεύθυνση του μηχανισμού διάσωσης επιβεβαιώνουν την αδυναμία του για την διαμόρφωση μιας ουσιαστικής οικονομικής διακυβέρνησης. Ούτε οι προτάσεις του Προέδρου κ. Rompruy για μια «Δύναμη κρούσης» μήτε οι πολλαπλές συνεδριάσεις των οργάνων της Ένωσης επαρκούν για την εγκαθίδρυση μιας αυθεντικής οικονομικής διακυβέρνησης. Χωρίς κοινή βούληση δεν μπορούν να επιτευχθούν μέσα από επίπονες και μακρόσυρτες διαπραγματεύσεις θετικά και πειστικά αποτελέσματα. Όμως αυτή ακριβώς η βούληση είναι που λείπει. Η ευρωπαϊκή ηγεσία προφανώς δεν θέλει να αντιληφθεί ότι το πρόβλημα της οικονομικής διακυβέρνησης είναι πολύ ευρύτερο από το ζήτημα της αντιμετώπισης των συνεπειών της κρίσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τις τελευταίες αποφάσεις του, που περιορίστηκαν στη μονιμοποίηση του μηχανισμού διάσωσης, επιβεβαίωσε την αδυναμία διαμόρφωσης μιας ουσιαστικής οικονομικής διακυβέρνησης. Ούτε οι προτάσεις μιας «δύναμης κρούσης» ούτε επαναλαμβανόμενες συνεδριάσεις των οργάνων της Ένωσης αρκούν. Χρειάζεται κοινή θέληση για αποτελέσματα σε μια επίπονη και συστηματική διαπραγμάτευση. Κοινή θέληση δεν υπάρχει. Η Ευρωπαϊκή ηγεσία δεν θέλει να αναγνωρίσει ότι το πρόβλημα της οικονομικής διακυβέρνησης είναι πολύ ευρύτερο από το θέμα της αντιμετώπισης των συνεπειών της κρίσης.

Οι δυσκολίες σχετίζονται άμεσα με τη δομή της Ένωσης. Θα διατηρηθεί ο σημερινός χαρακτήρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως μιας διακυβερνητικής συνεργασίας ή θα πάρει η Ένωση ως προς τα θέματα οικονομικής πολιτικής ομοσπονδιακό χαρακτήρα με

ενιαίες πολιτικές να υποκαθιστούν την διακυβερνητική συνεννόηση; Στην πρώτη περίπτωση θα συνεχίσει να απαιτείται η συμφωνία όλων των μελών για τις αποφάσεις. Στη δεύτερη περίπτωση θα γίνει δυνατό να ανατεθεί η οικονομική διακυβέρνηση σε ένα κεντρικό όργανο. Αυτό θα σχεδιάζει και θα εφαρμόζει την κοινή οικονομική πολιτική.

Η Συνθήκη προβλέπει την αυτονομία του κάθε κράτους μέλους κατά την εφαρμογή του κοινά συμφωνημένου πλαισίου οικονομικής πολιτικής. Κάθε μέλος ευθύνεται για τις συνέπειες της πολιτικής του και επομένως για τα δικά του χρέη. Κανείς δεν είναι υποχρεωμένος να καλύψει τα χρέη των άλλων. Η λειτουργία της ΟΝΕ σε μια πρώτη φάση οδήγησε σε αύξηση του βιοτικού επιπέδου στις χώρες του Νότου, αλλά μετά από ένα διάστημα η αναπτυξιακή υπεροχή εξασφάλισε και πάλι στο Βορρά το μεγαλύτερο κέρδος στις συναλλαγές.

Η λειτουργία της ΟΝΕ προς όφελος των πλέον αναπτυγμένων κρατών όπως και η ανάγκη στήριξης των κρατών που συναντούν σοβαρές δυσκολίες δανεισμού οδήγησαν τον Νότο στην άποψη, ότι ο Βορράς θα πρέπει να αναλάβει το βάρος της διάσωσης όσων χωρών κινδυνεύουν. Όμως σε μια κατάσταση όπως η σημερινή, όπου οι χώρες του Νότου αυξάνουν ταχύτατα το δημόσιο χρέος τους, πληρώνουν επιτόκια, τα οποία είναι τόσο υψηλά ώστε καθιστούν αωίβολη την αποπληρωμή των δανείων τους και

επικρατεί σ' αυτές ύφεση ή στασιμότητα, οι χώρες του Βορρά δεν θέλουν να αναλάβουν υποχρεώσεις που κινδυνεύουν να τις παρασύρουν στη δίνη της κρίσης του Νότου. Είναι πρόθυμες να παράσχουν βοήθεια μόνο εφόσον παίρνονται ταυτόχρονα τα απαραίτητα μέτρα για να παραμένει κατ' αυτές διαχειρίσιμη η κρίση και πιθανή η επάνοδος στην ομαλότητα. Ο μόνιμος μηχανισμός σταθεροποίησης, που συμφωνήθηκε στη Σύνοδο Κορυφής, ανταποκρίνεται ακριβώς σ' αυτή την απαίτηση.

Υπό τις σημερινές συνθήκες οι χώρες του Βορρά δεν θα προβούν σε θεσμικές ρυθμίσεις, οι οποίες περιορίζουν την αυτονομία της οικονομικής πολιτικής τους και αυξάνουν τον κίνδυνο εμπλοκής τους στη μη ελεγχόμενη επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των συνεταίρων τους. Δεν είναι λοιπόν περίεργο ότι στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου η πρόοδος προς την οικονομική διακυβέρνηση ήταν ελάχιστη. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου επιβεβαίωσαν ότι δεν υπάρχει συνολικό σχέδιο και η οικονομική διακυβέρνηση ελπίζεται να πραγματοποιηθεί με την αντιμετώπιση του ειδικού προβλήματος που θα προκύπτει κάθε φορά. Το σύμφωνο ανταγωνιστικότητας που πρότειναν Γερμανία και Γαλλία είναι μεν ένα θετικό βήμα αλλά δεν αποτελεί συνολική λύση.

Ο βραδύς ρυθμός λήψης των μέτρων ενέχει τον κίνδυνο η Ένωση να μην είναι έγκαιρα έτοιμη να ελέγξει νέες αιφνιδιαστικές κινήσεις των αγορών. Αλλά και η προοπτική για ένα αξιόπιστο μοντέλο οικονομικής διακυβέρνησης θα παραμένει αβέβαιη όσο τα κράτη μέλη της ΟΝΕ δεν στρέφουν την προσοχή τους στην γεφύρωση του χάσματος ανταγωνιστικότητας μεταξύ Βορρά και Νότου, που

αποτελεί το πιο σημαντικό πρόβλημα για την κοινή οικονομική πορεία.

Για να αποφευχθούν οι συνέπειες της απραξίας η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ενίσχυσε το Δεκέμβριο τις δυνατότητες της παρέμβασής της. Ανακοίνωσε ότι θα διπλασιάσει το κεφάλαιο ώστε να στηρίξει τα ομόλογα των κρατών του Νότου. Επιβεβαιώθηκε έτσι και πάλι, ότι ελλείπει οικονομικής διακυβέρνησης η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει αναλάβει ρόλο διασώστη. Τα μέσα της βέβαια δεν αρκούν για το ρόλο αυτό.

Το συμπέρασμα των εξελίξεων αυτών είναι ότι τα θέματα οικονομικής διακυβέρνησης θα μένουν σε εκκρεμότητα. Η συζήτηση θα συνεχίσει να περιορίζεται στο στενό πλαίσιο αποτροπής της χρεοκοπίας των μελών, όσο οι χώρες του Βορρά επικεντρώνονται αποκλειστικά στο θέμα της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Η οικονομική διακυβέρνηση χρειάζεται μια ευρύτερη προσέγγιση.

Είναι όσο ποτέ αναγκαία σκεπτικά που προσεγγίζουν ακριβώς αυτόν τον στόχο και συγχρόνως το γενικότερο ζήτημα της εξέλιξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά συνέπεια το κέντρο βάρους των προσπαθειών πρέπει να τεθεί στην ανατροπή της σημερινής κατάστασης. Δεν έχουμε να κάνουμε μόνο με δημοσιονομικά προβλήματα.

Οι διεθνείς Οργανισμοί συμφωνούν στην εκτίμηση ότι με την υποχώρηση της κρίσης θα αναδυθεί μια περίοδος οικονομικής ανάπτυξης της οποίας όμως οι ρυθμοί θα είναι κατώτεροι σε

σύγκριση με την περίοδο πριν την κρίση. Η επικρατούσα αβεβαιότητα θα οδηγήσει επιπλέον σε μια διστακτικότητα απέναντι σε νέες επενδύσεις. Η ανεργία θα παραμείνει σε υψηλό επίπεδο. Η άνοδος των επιτοκίων, η αναπόφευκτη περιοριστική πολιτική των δαπανών του προϋπολογισμού και η υποχώρηση της κατανάλωσης θα αναχαιτίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες. Αλλά και στο διεθνές επίπεδο δεν θα υπάρχει τέτοια ζήτηση που θα συμβάλλει σε γρήγορη ανάπτυξη. Αμερικάνοι και Ευρωπαίοι καταναλωτές θα περιορίσουν τις δαπάνες λόγω των υπερχρεωμένων νοικοκυριών τους. Υπολογίζεται ότι στις αναπτυγμένες χώρες θα απαιτηθούν δύο έως τρία χρόνια για να αντισταθμίσουν την υποχώρηση της ανάπτυξης λόγω της κρίσης. Στις χώρες του νότου που ήδη αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα από την κρίση θα πρέπει κανείς να υπολογίζει μια περίοδο άνω των πέντε ετών. Η υποχώρηση των φορολογικών εσόδων, η εκταμίευση πόρων για την πληρωμή του χρέους, το αναγκαστικό πάγωμα των μισθών και τα κοινωνικά προβλήματα θα έχουν αρνητικές συνέπειες σε όλες τις χώρες. Μια κοινή ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική θα μπορούσε να συμβάλλει να αντιμετωπιστούν ταχύτερα οι συνέπειες της κρίσης. Αν μπορούμε να περιμένουμε μια τέτοια πολιτική παραμένει αμφίβολο.

Η επιδίωξη μιας σταθερής ανάπτυξης επιβάλλει αλλαγή κατεύθυνσης στο χρηματοοικονομικό σύστημα. Απαιτείται η ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας. Πρακτικές που ευνοούν το γρήγορο και εύκολο κέρδος, όπως οι ακραία υψηλές απολαβές των ηγετικών στελεχών των τραπεζών, η καταβολή πριμ στους traders, η αδιαφανής Verbriefung ομολογοποίηση απαιτήσεων διαφορετικής αξίας, τα χρηματιστηριακά στοιχήματα, το short

selling και τα δομημένα ομόλογα πρέπει να περιοριστούν δραστικά. Η τόνωση μακροπρόθεσμων επενδύσεων, η στήριξη της παραγωγικής δραστηριότητας, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας καθώς και η δημιουργία θέσεων εργασίας θα έπρεπε να έχουν προτεραιότητα. Προσδοκίες βέβαια που προς το παρόν φαντάζουν μη πραγματοποιήσιμες.

Το χρηματοοικονομικό σύστημα υπονόμωσε μέσω της παγκοσμιοποιημένης διεύρυνσής του τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Αποφασιστικό για την βέλτιστη κεφαλαιακή τοποθέτηση δεν αποτελεί η μακροπρόθεσμη αποδοτικότητα, αλλά το ταχύτερο δυνατό κέρδος. Υψηλές αποδόσεις διασφαλίζονται μέσω χρηματιστηριακών συναλλαγών ή αθέμιτης κερδοσκοπίας στις αγορές και όχι μέσω επενδύσεων για την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μιας επιχείρησης. Η επιδίωξη για άμεσο κέρδος έχει εμπεδώσει μια κοντόφθαλμη αντίληψη περί ωφέλειας. Οδηγεί τους επενδυτές να απομακρύνονται από τον χώρο της παραγωγής και να στρέφονται όλο και περισσότερο στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

Αυτός ακριβώς ο μετασχηματισμός του καπιταλισμού γέννησε την πρόσφατη κρίση. Για να ενισχύσουμε τις παραγωγικές δράσεις και να αποτρέψουμε μια νέα κρίση είναι αναγκαία μια καθαρή και *dezidierte* παρέμβαση, η οποία δεν αρκείται μόνο να θέσει ως προτεραιότητα παραγωγικές επενδύσεις, αλλά επιδιώκει εξίσου και την δημιουργία απασχόλησης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, την διάδοση της γνώσης και την οικολογική ισορροπία σε πλανητικό επίπεδο. Παράλληλα εξίσου αναγκαίες είναι ελεγκτικές διαδικασίες ώστε να αποφευχθούν καταχρήσεις,

απάτες και αθέμιτη κερδοσκοπία στον χρηματοοικονομικό τομέα. Τέλος, είναι απαραίτητο ένα μεγάλο βήμα στην κατεύθυνση της ανάπτυξης.

Ο σημερινός εντούτοις τρόπος λειτουργίας της Ε.Ε. δεν διευκολύνει τέτοιες παρεμβάσεις. Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης είναι σχεδόν αποκλειστικά προσανατολισμένο στην διατήρηση της νομισματικής σταθερότητας. Προσπερνά την σημασία της ανάπτυξης για την διασφάλιση καλύτερων όρων διαβίωσης, την δημιουργία περισσότερης απασχόλησης και την διεύρυνση των δυνατοτήτων για πρόοδο. Γι' αυτό εάν επιδιώκουμε μια σοβαρή αλλαγή της παρούσας κατάστασης θα έπρεπε να αναληφθούν εκ μέρους των κρατών μελών συγκεκριμένες υποχρεώσεις για την ενίσχυση των επενδύσεων, την διεύρυνση της κοινωνίας της γνώσης, διοικητικές μεταρρυθμίσεις και βελτίωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Η εκπλήρωση αυτών των στόχων θα έπρεπε να ελέγχεται σε τακτά διαστήματα, τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων να δημοσιοποιούνται και να αποφασίζεται η διάθεση των αναγκαίων μέσων υπέρ των κρατών μελών.

Κράτη μέλη που πράγματι κατευθύνουν τις δαπάνες τους στην επίτευξη υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης και συγχρόνως εφαρμόζουν προγράμματα περιστολής δαπανών θα έπρεπε σε ειδικές περιστάσεις να έχουν την δυνατότητα υπέρβασης του ορίου του τρία τοις εκατό του ελλείμματος σε σχέση με το ΑΕΠ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει αναπόφευκτα να αποφασίσει αν είναι διατεθειμένη να συμβιβαστεί σε περιορισμένη ανάπτυξη που συρρικνώνει τις δυνατότητες πολλών για μια καλύτερη ζωή ή αν

ενστερνίζεται την ανάγκη επενδύσεων που εγγυώνται αυξανόμενη ανάπτυξη με ευνοϊκές προοπτικές απασχόλησης και εισοδημάτων. Για την δεύτερη προοπτική είναι αναγκαία μια πειθαρχία ως προς την διαχείριση των διαθεσίμων μέσων και συνέπεια στην επιδίωξη των στόχων. Χρειάζεται με άλλα λόγια μια αδέσμευτη πολιτική από πελατειακές πρακτικές και εκλογικές σκοπιμότητες.

Απαραίτητο είναι συγχρόνως παράλληλα προς τις επενδυτικές προσπάθειες των κρατών μελών ένα πρόγραμμα πλαίσιο για επενδύσεις συνολικά στην Ε.Ε. Ιδίως για επενδύσεις για την βελτίωση των υποδομών στις μεταφορές και τις τηλεπικοινωνίες, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στην έρευνα και στην συνεργασία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Είναι γνωστό ότι οι διαθέσιμοι πόροι του κοινοτικού προϋπολογισμού δεν επαρκούν για τέτοιες πρωτοβουλίες. Οι δυνατότητες αύξησης της συνεισφοράς των κρατών μελών είναι περιορισμένες. Η Ε.Ε. θα έπρεπε γι' αυτό να προσφύγει στην έκδοση ευρωομολόγων. Θα βοηθούσαν στην πραγματοποίηση επενδύσεων αλλά και στην χρηματοδότηση σχεδίων ανάπτυξης και απασχόλησης.

Στις αρχές του 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ένα δεκαετές πρόγραμμα με τον τίτλο «Ευρώπη 2010», το οποίο αναφέρεται μεταξύ άλλων σε πρωτοβουλίες για την απασχόληση, την εντατικοποίηση της έρευνας, την βελτίωση του γνωστικού τομέα και τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε κατά βάση την περασμένη άνοιξη αυτές τις προτάσεις όμως μέχρι σήμερα η εφαρμογή τους

δεν έχει σημειώσει πρόοδο, μια εμπειρία που υπογραμμίζει για άλλη μια φορά την αναγκαιότητα μιας οικονομικής διακυβέρνησης.